

Ενα άγνωστο βιβλίο του «ζωγράφου της γαλλικής σύγχρονης ποίησης», όπως χαρακτηρίστηκε από τον Πικάσο, με τίτλο «Βροχή και λιακάδα», στις προθήκες των βιβλιοπωλείων

Ζακ Πρεβέρ

ΣΤΙΧΟΙ ΥΦΑΣΜΙΕΝΟΙ ΑΠΟ ΝΕΡΟ ΚΑΙ ΑΕΡΑ

ΤΗΣ ΕΛΕΝΗΣ ΓΚΙΚΑ

Ενας Ζακ Πρεβέρ τρυφερός, ερωτικός και κινηματογραφικός, όπως τον ξέρουμε και τον αγαπάμε, αλλά και αντιπολεμικός, κοινωνικός, πολιτικός. Ενας Πρεβέρ άγνωστος, με «Βροχή και λιακάδα», που κυκλοφόρησε χρόνια, βρέθηκε στις προθήκες των βιβλιοπωλείων προσφάτως σε μετάφραση της Ελένης Γκίκα και πρόλογο Μάρως Βαμβουνάκη από τις εκδόσεις Καλέντι. Τίτλος πρωτότυπου: «La pluie et le beau temps», Editions Folio 1972.

Ο Πάννης Θηβαίος με άπειρες μεταφράσεις -και' εξοχία από τα γαλλικά- στο ενεργητικό του -Μπέκετ, Μπομαρέ, Ιονέσκο, Ζιντ, Μπί, Κοκτό- κατορθώνει να διεισδύει στην ουσία του συγγραφέα ή του ποιητή και να του δίνει πιστός, μεταφέροντας στη γλώσσα μας πνεύμα και το έργο του.

«Το να μεταφράζεις ποίηση και μάλιστα ποιητικού είδους και βαμβακερής λεπτότητας, στίχους υφασμένους από νερό και αέρα», γράφει η συγγραφέας Μάρω Βαμβουνάκη στον πρόλογο της, κατανατάει άθλιος επικίνδυνος, μιας και ισορροπεί στις πιο ρευστές συνθήκες. Γιατί η ποίηση είναι και ανάσα, και ήλιος, αποκοσμίματα, στίχοι και θέση λέξεων και των τεσσάρων αεροβιαστών. Φέρει, ασόμα

και μαζεύει πίσω το εγώ του και αφήνει τον Πρεβέρ να βγει σαρωτικός στη σκηνή των σελίδων και να κάνει τα δικά του μαγικά νούμερα. Ροή, φυσικότητα, άνεση, που χαρίζει μόνο ο πολύς, κρυμμένος μόχθος, αποκαλύπτουν αισθήματα και νοήματα, το διεισδυτικότερο: ατμόσφαιρες και θερμοκρασίες, με διαύγεια μοναδική. Είναι σίγουρο πως έχει εργασθεί σκληρά για να έχει καταφέρει να μαλακώσει τόσο τον λόγο, να καταλήγει σε τέτοια αμεσότητα, σαν να προκύπτουν με το τίποτα οι ελληνικοί στίχοι.

Γιατί είναι άνθρωπος που ξέρει να ταξιδεύει με τα χέρια στις τσέπες μέσα στο γαλλικό σύμπαν, σύμπαν περιεκτικότητας, από τη χαριτωμένη μικρολογία του μπουλβάρ μέχρι τον μεγαλειώδη λόγο των «Αθλίων» του Ουγκό. Από το πένθιμο «Ρέκβιεμ» του Μπερλιόζ, την ηδονική επανάληψη του «Μπολερό», τον σπαραγμό της Πιαφ μέχρι τις χαμηλότενες παρλάτες του Ζορζ Μπρασένς, όλα με αμείωτη και ακατάληπτη γοητεία -αφού η γοητεία πάντα ακατάληπτη είναι- μπορεί να αισθάνεται και ως εκ τούτου να αποδίδει εκείνο που γράφει ο Πρεβέρ:

«Ενα στυλό ή ένα μολύβι τρέχοντας πάνω στο χαρτί περιγράφει το τοπίο και το τοπίο ακούει προσεχτικά γιατί ο ταξιδιώτης του αρέσει και ακούει την ομιλία που το περιγράφει κατά γράμμα».

Και εφόσον η ποίηση κρύβεται είπαμε

Ο Ζακ Πρεβέρ, μία από τις σημαντικότερες ποιητικές μορφές του 20ού αιώνα, στο Παρίσι το 1953. Φωτογραφία του Robert Doisneau

Ο ΜΥΣΤΙΚΙΣΜΟΣ ΤΩΝ “ΜΙΚΡΩΝ” ΚΑΙ ΤΩΝ “ΤΙΠΟΤΑ”

Μικρό απόσπασμα από τον πρόλογο της Μάρως Βαμβουνάκη: «Λέγεται ότι μυστικισμός σημαίνει να βρίσκεις σημασίες στο ασήμαντο. Αν είναι έτσι, τότε ναι, ο Πρεβέρ είναι ένας μυστικιστής. Μαζεύει με εμμονή συλλέκτη ό,τι πιο τετριμμένο, καθημερινό, ελάχιστο, φευγαλέο σέρνει ο άνεμος στα πεζοδρόμια της ζωής και της πόλης, ό,τι τιποτένιο συμβαίνει πίσω απ' το μισοφωτισμένο παράθυρο ενός σπιτιού, εικόνες σε θρύψαλα και θρύψαλα σε εικόνες, και τα κάνει πολύτιμη ποίηση. Τα ανόητα γίνονται νόημα, τα μικρά μεγάλα, τα σπαράγματα όλον. Και ξαφνικά, διαβάζοντας τους στίχους του, αναγνωρίζεις πως η μικροζωή σου είναι σπουδαία, πως η πεζότητά σου είναι ρυθμός, κι εσύ, από κοινός κι ασήμαντος μεταμορφώνεσαι σε ήρωα μιας τραγωδίας που ζεις και δεν το καλοξέρεις, τα φάλτσα σου γίνονται όπερα και οι μιζέριες σου έπος. Μα υπάρχει μεγαλύτερος ανθρωπισμός από αυτό; Με τέτοια υλικά και τέτοιες προθέσεις είναι φυσικό τα ποιήματα του Πρεβέρ να είναι δύσκολα, επειδή ακριβώς καταφέρνουν να μοιάζουν εύκολα».

ζουν όσο σε άλλες λογοτεχνίες. Μπορεί όχι μόνο να ενισχύει η μία την άλλη, αλλά και να θυσιαστεί η μία για χάρη της άλλης, να αλληλοβυθιστούν από έρωτα. Σαν τρίτο στοιχείο, το εικαστικό, το λεπταίσθητα ζωγραφικό, συχνά σε μαυρόασπρες φωτογραφίες, συχνά αφαιρετικό όπως η πινελιά Κινέζου μελανογράφου, πνέει και περιτυλίγει τα έργα και σκορπά εικόνες φευγαλέες, που δύσκολα λησμονιούνται. Κι αν ξεχάσεις το ποίημα, οι εικόνες του θα τυπωθούν στον μαύρο θάλαμο της μνήμης σου, ακόμα και αδέσποτες από τα υπόλοιπα. Θα συνδυαστούν ίσως περισσότερο από όλα τα άλλα με το όνομα Ζακ Πρεβέρ».

Ο Ζακ Πρεβέρ (Jacques Prévert, 1900-1977), όπως μας πληροφορεί ο μεταφραστής, αποτελεί μία από τις σημαντικότερες ποιητικές μορφές του 20ού αιώνα. Ο «ζωγράφος της γαλλικής σύγχρονης ποίησης», όπως χαρακτηρίστηκε από τον Πικάσο, δεν ανήκει σε καμία σχολή, είναι εκρηκτικός τόσο στη φόρμα όσο και στο ύφος του. Εκφράζεται με ποικίλους τρόπους: σύντομα πεζά, τραγούδια, μικρές ιστορίες, στιγμιότυπα και καταγραφές γεγονότων. Το έργο του δεν μπορεί να ταξινομηθεί σε κανένα ποιητικό είδος. Περιφρονεί τους κλασικούς μετρικούς κανόνες όσον αφορά τον ρυθμό και τη σίξη, αποδομώντας τα γλωσσικά στερεότυπα και τους κοινούς τόπους. Εκτός

ΡΩΜ

THE AΓΓΕΛ

Οτα
είν

Π

κάποιον α
μένως, όλ
διευθυντή
ση που έλ
καλοκαιρι
βάρος.

Το ο
ήθελε να π
δωρόπουλ
ίδιος ή δεν
του υπουρ
το πήγε η
διοικήσεις
τους αντικ

Ο ε
την ευθύνη
αυτές. Οτα
πεθάνει με
τις ανανεώ
διεθνή βασ
θπτείας της
kolotoum
για το Εθνη
η κα Ζορμ
Κοσκινά. Ο
τυπικά πρά
που είχαν κ
νεπιστήμα
η υπουργό
βαστό μεν,
χρειάζεται

Πάει
μως και ο Ε
νώθηκε μό
Φεστιβάλ. Η
γεται ανεπι
προκρηυχθ

Π

λάξει ένας
όσο κανένα
τεία του Δ.Σ
Μέγαρο βρ
του; Επειδή
φέρει, συνε
γείου; Αστε
Κ...